REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.

INSERATE se primesc la ADMINISTRAȚIUNE în Brașov și la următórele Birourĭ de anuncĭurĭ:

In Viena: M. Dukes Nachf. Nax. Augenfeld & Emerich Lesner. Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.

PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. — Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.

RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXIII.

„GAZETA“ iese în fiăcare di.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de *Duminecă* 2 *fl.* pe an.

Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francĭ.

Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorĭ.

Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 193. Brașov, Miercurĭ-Joi 31 August (13 Septemvrie). 1900.

Svêrcolirĭ bulgăresci.

Guvernul bulgar nu scie cum s'o mai întórcă și s'o mai sucéscă, pentru a face se se crédă, că în fața justelor reclamațiunĭ ale guvernului român în afacerea asasinatelor și a comploturilor bulgăresci, a procedat corect, cum trebuia se procédă un guvern civilisat și pĕtruns de îndatoririle sale de a da mână de ajutor în urmărirea unor criminalĭ și turburătorĭ de profesiune.

Din nou a fost augmentată seria pretinselor desmințirĭ și rectificărĭ, ce-i place Agenției telegrafice din Sofia a-le face față cu comunicările „Agenției Române“. Ba, că așa, ba că pe dincolea. O cértă pentru cuvinte, ce le-ar fi spus și nu le-ar fi spus cutare ministru bulgar, prin care însĕ nu se dovedesce nimic, decât că guvernul bulgar necum sĕ se fi grăbit a satisface reclamării urgente a guvernului român, dér a căutat și caută sĕ amâne luarea mĕsurilor de urmărire a celor din comitetul macedo-andrianopolitan.

Aceste apucăturĭ, la părere — șirete, dér în realitate — fórte nedibace, nu sunt decât o mărturisire indirectă a propriei slăbiciunĭ, ce o simte guvernul bulgar; mărturisire, că comitetul macedonean revoluționar, ér nu guvernul e stăpân în Sofia și că cel din urmă nu cutézá a se gândi serios sĕ persecute pe Sarafoffi. Tot de frica acestora, se asigură, nicĭ principele Ferdinand nu cutézá sĕ se reîntórcă în țéră.

Ce valóre au declarațiile și desmințirile bulgare se vede și din împrejurarea, că același guvern bulgar care se plânge, că vorbele sale n'au fost bine înțelese, ba chiar rĕu interpretate din partea Românilor, vine — el de către pădure — și bombardézá guvernul român cu o altă serie de note, acusându-l aci că ar persecuta fără nicĭ un temeiu, aci că ar supune chiar unor torturĭ pe nisce supușĭ bulgarĭ aflațĭ pe teritoriul român.

Este interesantă comunicarea, ce o face diarul „La Roumanie“ cu privire la aceste note curióse. Așa ne spune, că în prima notă guvernul bulgar a comunicat lista a 27 „supușĭ“ ai sĕi pretindĕnd, că au fost torturațĭ de către autoritățile române. D. Marghiloman a făcut cercetărĭ și a constatat chiar, că partea cea mai mare din indivídii numițĭ erau Turcĭ și unul Muntenegrén! A doua notă bulgăréscă se plângea, că nisce Bulgarĭ espulsațĭ din România ar fi fost maltratațĭ, cu scop de a-i sili sĕ mărturisĕscă, că „au primit banĭ dela guvernul din Sofia pentru a face agitațiunĭ în România“. Amintita fóie observă, că în cercetările făcute nicĭ că a fost vizat guvernul bulgar, ci numai uneltirile comitetului secret macedonean și că de altfel ar fi naiv a crede, că guvernul bulgar, la cas de așa, ar fi dat banĭ de-adreptul și nu prin mijlocitorĭ, ca cei ce-i primesc nicĭ sĕ nu scie de unde vin. In alte două note se ridică plângerĭ contra unui proprietar român, care ar fi torturat vr'o 20 Bulgarĭ din serviciul sĕu — ceea-ce s'a constatat, că este o curată născocire; apoi contra escesului de zel al poliției române, comis față cu vr'un Bulgar? — nu, căcĭ acest individ era un Armean anarchist arestat la Predeal!

Și pe când se petrec tóte acestea, Sarafoff cu tótă céta lui sunt tarĭ și marĭ în Sofia și nimenĭ nu se gândesce de a-le atinge măcar un fir de pĕr. In asemenĭ împrejurărĭ puțină valóre are distincțiunea, ce vré s'o facă „Agenția bulgară“ în cuvintele, ce pretind a-le fi întrebuințat miniștri Ivancioff și Nacevicĭ în notele și declarațiile lor.

Viitórele alegerĭ în Austria. După o fóiă polonă, consiliul ministerial ar fi statorit timpul alegerilor de deputațĭ. Inafară de Galiția, Bucovina și Dalmația, în celelalte provincii ale țĕrii la tóte curiile se vor face alegerile dela 2—15 Ianuarie 1901; în Galiția, Bucovina și Dalmația pentru Curia IV și V dela începutul lui Decemvre a. c. până către Crăciun, pentru celelalte curii însĕ se vor statori alegerile pe dilele dela 2—8 Ianuarie 1901.

— Din Praga se anunță, că bărbații de încredere ai Cehilor tinerĭ, în urma unei vorbirĭ a deputatului Pacak, au hotărît sĕ nu voteze, decât pentru candidațĭ, carĭ se obligă, că *vor continua obstrucțiunea.*

— Social-democrații cehĭ au ținut o adunare în Budweis, unde s'au ocupat de tactica de partid cu ocasiunea viitórelor alegerĭ. Toțĭ oratorii au accentuat, că social-democrații *nu sunt aderenții dreptului de stat*, că cu celelalte partide cehice nu le este iertat se încheie nicĭ compromis, nicĭ alianță electorală, și că social-democrații țin la întroducerea sufragiului universal.

Regulamentul asupra mobilisării armatei române. Erĭ a fost afișat pe zidurile Bucurescilor *regulamentul asupra mobilisării armatei*, prin care se aduce la cunoscință cetățenilor obligațiunile lor în cas de mobilisare eventuală a armatei, și procedura privitóre la requisițiunile de caĭ, boi, trăsurĭ, hamurĭ. Acest regulament a fost modificat în Martie anul curent și a fost prevĕdută prin lege afișarea luĭ. Acéstă afișare se face acuma.

„La Roumanie“ asigură, că acesta este singurul scop al placatelor, ce s'au lipit pe zidurile capitalei.

Dela adunarea „Asociațiunei“.

Mehadia, 10 Septemvrie (séra).

E de remarcat căldura și însuflețirea cu care comitetul, membrii „Asociațiunei“ și toțĭ óspeții de față au fost primițĭ de către frații Bănățenĭ. Acésta a rĕsuflat din tóte vorbirile de bineventare.

Din ședința primă mai însemn, că comitetul central a luat loc la masa aședată pe scena teatrului împodobită cu florĭ și pânzăturĭ naționale. Delegații diferitelor despărțĕminte au luat loc pe scaunele din parterre.

La masa pressei erau representate diarele: „Gazeta Transilvaniei“, „Tribuna“ și „Tribuna Poporului“, ér din România „Universul“ și „Noua Revistă Română“.

La valorosul discurs de deschidere al președintelui I. M. *Moldovan*, — pe care vi-l voiŭ trimite deosebit, și care s'a terminat printr'o cordială salutare a membrilor întrunițĭ din tóte părțile, a óspeților și a comitetului aranjator, care a contribuit așa de mult la succesul frumósei întrunirĭ — a rĕspuns d-l protopop Andreiŭ *Ghidiu* printr'un salut adresat îndeosebĭ președintelui și comitetului central. D-l Ghidiu vorbesce c'un ton pĕtrundĕtor și cu mult aparat scientific. Este entusiasmat, că trinitatea celor mai necesare recerințe ale progresului omenimei: cultura, civilisațiunea și sciința sunt ideale și pentru poporul român din țĕrile corónei Sf. Stefan — ideale, pentru carĭ cu atâta devotament lucră ómenii pușĭ în fruntea „Asociațiunei“.

Promite, că onórea dată Bănățenilor pentru a doua-óră nu va rĕmâne nerĕsplătită și conscii de misiunea românéscă, ce o au Bănățenii, ei se vor nisui sĕ satisfacă și în viitor pe deplin scopului, ce-l urmăresce „Asociațiunea“. Își esprimă bucuria, că vede întrunițĭ la comuna conlucrare pe Bănățenĭ, Ardelenĭ și Ungurenĭ. Ne putem dice, numai cu drept cuvĕnt frațĭ din același trup și suflet, frațĭ, carĭ tindem la un scop comun, la cultură, civilisațiune și sciință. Numai așa vom pute sĕ împlinim misiunea mare, ce ni-o impune mărirea strămoșilor, lucrând pentru binele comun omenesc și al

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

(6)

Antropomorfism și antiantropomorfism în limba română.

(Urmare.)

Precum apare și din esemplele citate până acum, mai ales regnul botanic și zoologic e acela, unde se validitézá mai ales antropomorfismele așa numite complete. Caracteristice sunt următórele numirĭ de plante: ***unguraș*** (Marrubium vulgare), ***ungurêncă*** (Arum maculatum), ***nemtișorĭ*** séu ***nemțóice*** (Delphinium consolida); [1]) tot astfel e și ***tătarcă*** [2]) séu ***tărtăcuță*** (Coccinea indica). ***Doi frațĭ pătațĭ*** e o specie de anemonă (Anemone silvestris). ***Coconei*** se mai numesc ghioceii. Dintre numirile zoologice mai cunoscute sunt următórele numirĭ de pasĕrĭ: ***împĕrătuș, împĕrățel, împĕratul paserilor,*** Piț ***împĕrătuș*** (Ochiul boului, Troglodytes parvulus); ***mitropolit*** se numesce mai ales în România dropia. Ciocârlanul obvine și sub numele de ***ciocoiŭ, moșuț,*** ér în la Aromânĭ ***pĕcurariŭ*** (Marian, op. cit. I, 335). ***Aușel*** (din auș [3]), este pasĕrea cea mai mică din tótă Europa (Regulus cristatus). Codobatura galbină e numită și ***văcăriță, păstoriță*** séu ***păstorel*** (Motacilla flava); ***pescărașul*** (Alcedo ispida) obvine și sub numirile: pescărel, pescariŭ, pescăruș, pescăriță (Marian, II, 26), ér gangurul obvine și sub numele de ***Zamfira.*** (Marian, II, 132). Sub numele de ***porcăraș*** mai e cunoscut flueraruI.

Pop, séu ***popă*** se numesce în graiul poporului nostru propteaua séu stêlpul, séu și un snop conic de in séu lână. Jocul în ***popice*** încă își are numirea tot dela popă, precum se numesce lemnul din mijloc dintre cele 9 lemne (popice) folosite la joc. Sĕ se compare pentru accepțiunea cuvêntului pol. și boem. pop, fugarul la șah, ér serb. popic, o specie de joc cu pila [1]). — ***Călugăraș*** se numesce și lumînărica de afumat; ***călugărița*** e o insectă ortopteră, ce sémĕnă întru cât-va cu lăcusta, ér ***călugărișor*** e numele plantei Scabiosa. Sĕ se compare germ. Mönch (călugăr), franc. moine (călugăr), ital. prete (preot), un fel de încălditóre de pat; în limba ital. marito (bărbat) se numesce și mangalul (vas, în care se pune jeratic).

Ca încheiere pentru antropomorfismele complete în limba română mai amintesc usul metaforic al cuvêntului ***păpușe.*** Păpușe se numesce orĭ-ce mănunchiŭ séu ghem, d. e. păpușe de sfóră séu de tutun. Cucuruzul e numit în România ***păpușoiŭ*** [2]) din causa asĕmĕnării sale cu păpușa, întocmai precum se mai numesce și *porumb* în urma asĕmĕnării sale cu porumbul.

Notă. Păpușe e format cu sufixul -ușe ca și mănușe din mână, cenușe din lat. cinis etc. Ca etymon al cuvêntului se admite îndeobște latinescul pupus, (copil, băețel) séu pupa, (copilă și chiar și păpușe). O asemenea etimologie devine însĕ ilusorie prin simplul fapt, că dintr'un etymon pupus séu pupa, ar fi trebuit sĕ resulte românesce *pupușe* (cu u) și nu păpușe (cu ă). Cuvêntul e vechiŭ în limba românéscă, de-óre-ce întocmai în aceeașĭ formă și aceiașĭ sens îl întêlnim și în graiul Aromânilor din Peninsula balcanică: *păpușe.* Cuvêntul trebue identificat ca etimologiă și sens cu latinescul *pappus.* O farsă din cele mai populare la Romanĭ era așa numita „fabula Atellana“, păstrată până în diua de adĭ la poporul italian sub numele de „comedia dell' arte“. Atellana întocmai ca și comedia dell' arte se distinge de celelalte specii ale dramei poporale prin aceea, că personagele sale sunt permanente, sunt figurĭ tipice. *Pappus* în atelane, corespundĕnd lui Pantalone de adĭ la Italienĭ, representa permanent pe bĕtrânul sgârcit și egoist: Item significat în Atellanis aliquot pappum senem, quod Osci casnar appellant, Varro, L. L, 7, 29; cf. Pompon. com. 111. In acest pappus al poporului roman vĕd eu prototipul păpușei românescĭ, căcĭ fără îndoélă nu e o coincidență numai accidentală, că cunoscutul *joc al păpușilor*, atât de popular mai ales în România, pe lângă tóte semnele de influință orientală [3]), pre-

---

[1]) St. Orășau, Botanica pop. în Rev. „Tinerimea Rom.“ v. III, f. III pag. 418.

[2]) *Tătarcă* se numesce în unele părțĭ și un cojoc lung.

[3]) Lat. *avus (moș)* cu sufixul-uș. Pentru sens sĕ se compare cu mai sus numitul *moșuț.*

[1]) E interesant sĕ se mai scie, că *păpădia* are sensul etimologic de preotésă; sensul acesta îl are în limba turcéscă și neogrecă.

[2]) Se dice și popușoiŭ prin etimologisare porală, ca și când s'ar deriva dela popă.

[3]) L. Șăineanu, Influința orientală asupra

neamului şi în deosebĭ nisuind a câştiga o posiţiă onorifică în rêndurile celorlalte popóre culte, carĭ n'au avut sĕ îndure atâtea vifore îndreptate în contra vieţii naţionale.

Acest discurs a fost primit cu însufleţite şi îndelungate strigărĭ de „sĕ trăéscă"

După acésta s'a eshauriat ordinea de ḑi a şedinţei prime: constatarea delegaţilor presenţĭ. Raportul comitetului central, alegerea comisiunilor etc.

După amiaḑĭ a fost o şedinţă literară, în care s'au cetit disertaţiunile.

Spre séră au luat parte cu toţii la petrecerea poporală din grădina „Meierhof", care a oferit un spectacol strălucit prin frumseţa şi varietatea costumelor naţionale şi a jocurilor. Cele mai frumóse cestume au fost premiate.

Duminecă séra s'a dat în salonul de cură concertul, care a reuşit splendid. Corul român din Lugoşiŭ, condus de harnicul sĕu dirigent Ioan Vidu, a fost sgomotos aplaudat. Asemenea şi d-şórele, carĭ au dat concursul la acest concert.

In *şedinţa a doua* de Lunĭ au fost lungĭ discusiunĭ asupra propunerii făcute în ḑiua premergĕtóre cu privire la înfiinţarea secţiunilor literare. Propunerea a fost primită. Asemenea şi aceea privitóre la ajutorarea şcólelor poporale. Proxima adunare generală a „Asociaţiunei" s'a decis sĕ se ţină în Lipova.

La *banchetul*, ce a urmat în salonul de cură, a fost o animaţiă vie şi s'au ţinut multe toasturĭ însufleţite.

(Acéstă telegramă sosind prea târḑiu, n'a mai putut fi adusă în n-rul nostru de Lunĭ.)

Rĕspunsul „Agenţiei bulgare".

„Agenţia bulgară" a adresat biroului de Corespondenţă din Viena, telegrama următóre:

Sofia, 9 Septemvrie: „Agenţia română" persistă a da informaţiunĭ, ce pretinde a fi precise, asupra ce s'ar fi petrecut séu ḑis în lipsa d-lui Ivancioff, ministrul afacerilor strĕine, plecat atuncĭ la Constantinopol, cu privire la o convorbire, pe care ministrul a avut'o cu representantul României la Sofia, la 28 Iulie trecut.

„Agenţia bulgară" este autorisată sĕ declare categoric, că în acéstă întreţinere, ţinută în presenţa d-lui Filodor, secretarul Agenţiei diplomatice a României la Sofia, n'a fost vorba nicĭ de sentinţa definitivă, nicĭ de ordonanţa judecătorului de instrucţie. D-l Ivancioff a declarat numai, că va ordona urmărirĭ în contra orĭ-cărui prevenit îndată ce ar avé în mână dovedile suficiente, permiţĕnd sĕ deschidă o instrucţie judecătoréscă. Tocmai acésta se constată în notele schimbate între ministrul Ivancioff şi agentul diplomatic al României. Nota acestui din urmă, datată din 3 (16) August ḑice, textual:... „Guvernul princiar va da dovedĭ evidente de intenţiunea sa sinceră de-a da o esecuţiune declaraţiunei, ce Excelenţa Vóstră a bine-voit a ne face cu privire la dispoziţiunile guvernului princiar, de-a urmări pe Comitetul macedonén, îndată-ce va avé dovedile culpabilităţii acestui Comitet".

Nota de respuns a d-lui Ivancioff, dela 6 (19) August mai ḑice textual: „Vĕ confirm, Domnule Agent, ceea-ce am avut onóre a vĕ declara verbal, la 28 Iulie trecut, cu prilejul regretatului asasinat al profesorului Mihăileanu, că guvernul princiar va urmări pe Comitetul macedonén, ceea-ce dealtmintrelea a făcut tot-déuna împotriva orĭ-cărui criminal, — orĭ-cine ar fi el, — îndată-ce va avé probe de vinovăţia lui". Acésta a spus şi scris d-l Ivancioff şi acésta a repetat d-l Nacevicĭ d-lui Mişu. Este, prin urmare, contradicere evidentă între aserţiunile „Agenţiei Române", vorbind de „sentinţa definitivă" şi afirmările notei d-lui Mişu, reproducênd termenii „dovedĭ de culpabilitate", de care s'a servit ministrul Ivancioff.

Prin urmare, „Agenţia bulgară" afirmă, că d-nii Ivancioff şi Nacevicĭ au declarat, că guvernul bulgar va ordona urmărirĭ judiciare în contra tuturor preveniţilor, îndată ce va avé dovedĭ suficiente pentru a deschide o instrucţiune. Ea adaugă, că „Agenţia Română" a fost, fără îndoélă, indusă în eróre, şi că a lansat o scire inexactă, décă nu rĕu voitóre.

„Agenţia Bulgară" ia act de declaraţia „Agenţiei Române", că conflictul româno-bulgar „ar fi fost de mult aplanat, décă n'ar fi fost vorba, decât de dovedĭ suficiente" şi se întrébă: ce a putut provoca acest conflict atât de exagerat pe cât de sgomotos, décă n'a fost vorba decât de acésta, şi a cărui aplanare nădejduesce, că va fi anunţată de „Agenţia Română" însă-şĭ, — după-ce dovedile cerute de guvernul bulgar vor fi fost transmise acestui din urmă de către guvernul român.

Instrucţia complotului bulgar.

Erĭ au fost aduşĭ la parchet cei implicaţĭ în complotul bulgăresc. Toţĭ — scrie „Rom. Jună" — au declarat, că Nicola Mitteff, Niţu Stoiceff şi Boice Ilieff trebuiau sĕ mérgă în delegaţiune spre a omorî întâiŭ pe Fitowski, apoi pe Mihăileanu şi în urmă pe personagiile politice cele mai însemnate din ţéra nóstră, între care în frunte era Regele, precum şi pe Regele Alexandru al Serbiei.

Toţĭ cei confruntaţĭ au declarat în acelaşĭ sens.

Trifanoff, adus la parchet, fiind întrebat asupra declaraţiunei, ce a făcut lui Ficşinescu, a confirmat esactitatea ei.

El a spus, că fără a sci despre asasinatul lui Mihăileanu, comunicase lui Ficşinescu despre un complot urzit în contra Regelui Carol.

Ficşinescu, întrebat, a confirmat spusele lui Trifanoff.

Prin urmare pe lângă dovada trasă de justiţiă, pe lângă declaraţiile făcute de Trifanoff, Bosniakoff şi ceilalţĭ, avem acum o dovadă fórte preţiósă, o dovadă dela un Român.

La interogatorul luat erĭ s'a mai aflat, că Boice Ilieff a venit în ţéră numai cu toporul. Códa instrumentului omorîtor i-a dat'o Sfetcoff.

Gazda acestora a fost Teodoroff, care a dispărut.

*

Alaltă-séră a fost arestat în calea Rahovei la o bragagerie un Bulgar, Hristu Gheorghe Rusti, complice în complotul pentru asasinarea lui Mihăileanu. El era căutat din primul moment al crimei, căcĭ se scia de poliţiă, că făcea parte din comitetul secret de când cu uciderea lui Fitovsky. Dênsul reuşise sĕ fugă când au fost arestaţĭ complicii lui Dumitroff şi a stat ascuns până acum.

*

Bulgarul Gheorghe Alexieff, zugrav de meseriă, va fi espulsat. Acest Alexieff era prietin cu Dumitroff, ucigaşul lui Mihăileanu şi cu ceilalţĭ bulgarĭ din comitetul secret. Gheorghe Alexieff a ţinut mai mult timp în casă la el pe Dumitroff. El chiar a profitat de ocasiile când Dumitroff primea banĭ dela Sarafoff şi l'a pus sĕ împartă acei banĭ cu el, ameninţându-l că de nu vrea îl denunţă poliţiei, că e membru în comitetul bulgăresc.

*

Unele ḑiare din Bucurescĭ au adus scirea despre nisce pretinse amĕnunte asupra unor conflicte petrecute între Românĭ şi Bulgarĭ, bombardărĭ de oraşe etc. „Epoca" este autorisată a da cea mai categorică desminţire tuturor acestor informaţiunĭ alarmante menite sĕ inducă lumea în eróre asupra situaţiunei.

Regulamentul
pentru bilete de liberă petrecere în România.

„Monitorul oficial" publică regulamentul pentru biletele de liberă petrecere în România, prin care se îndeplinesce o reformă, care se impunea în împrejurările actuale.

Ètă textul lui:

Art. I. Orĭ-ce strĕin, călĕtor séu reşedinte în România, este dator a lua un bilet de liberă petrecere în ţéră.

Biletul de liberă petrecere nu se va puté libera, decât pe termenul şi în virtutea unui pasaport, orĭ a unui estract matricular, liberat de Legaţiunea séu Consulatul respectiv, precum şi a orĭ-cărui document de călĕtoriă, emanat din ţéra de origină, valabil în Statul al cărui supus este strĕinul.

Art. II. Biletele de liberă petrecere se liberéză strĕinului de către prefectura judeţului unde-şĭ va stabili reşedinţa, ér în Bucurescĭ, Iaşĭ, Craiova şi Galaţĭ, de către prefecturile de poliţiă.

Se face esceptiune la regula de mai sus pentru comunele litoralului Dunărei şi Mărei-Negre şi acele de pe întréga frontieră a ţĕrei, unde nu se află în apropiere reşedinţa judeţului. Strĕinii, carĭ vor a se aşeḑa în aceste locurĭ, pot dobândi bilete de liberă petrecere în ţéră şi prin mijlocirea sub-prefecţilor.

Art. III. Călĕtorul strĕin, care vine în România, este dator a se presenta mai întâiŭ la Legaţiunea séu Consulatul respectiv, dela care obţine viza pasaportului, orĭ documentului de călĕtoriă, liberat de autoritatea în drept a Statului al cărui supus este strĕinul.

Pasaportul séu documentul de călĕtoriă, astfel vizat, séu şi estractul din matricula Legaţiunei orĭ Consulatului, sunt presentate, cel mult în 24 óre dela întrarea strĕinului în ţéră, prefecturei séu autorităţei indicate la articulul precedent, care după ce esaminéză actele, liberéză strĕinului biletul de liberă petrecere în ţéră.

Funcţionarul, care liberéză biletele de liberă petrecere, este îndatorat sĕ lipéscă biletul de pasaportul séu estractul orĭ documentul de călĕtoriă de care strĕinul s'a servit, astfel ca sĕ rĕmână în permanenţă fixate unul de altul.

Sunt dispensaţĭ de acéstă îndatorire călĕtorii strĕinĭ, a căror petrecere în ţéră va fi mai scurtă de 8 ḑile. Acéstă învoire de şedere scurtă, se va constata pe însuşĭ pasportul séu documentul de călĕtoriă al strĕinului, de către însuşĭ agentul poliţiei de frontieră, însărcinat cu vênḑarea unor asemenea acte la întrarea în ţéră a strĕinului.

Puterile şi China.

Diferenţele, ce le-a provocat propunerea ruséscă, nu vor sĕ se aplaneze, şi mai ales de când Francia a declarat, că se alătură la propunerea de evacuare, Rusia nu vré de loc sĕ cedeze.

Dér nu cedéză nicĭ Germania. Din Berlin se anunţă, că Germania nu va evacua la nicĭ o întêmplare Pekingul, ba se négă chiar, că Germania ar fi făcut o propunere mijlocitóre. O astfel de propunere a făcut aşa-dér numai America, fiind-că Americei i-ar plăcé sĕ se încheie cât mai curĕnd pacea cu China, pentru-ca sĕ-şĭ pótă libera armata de care are lipsă în insulele Filipine, unde sórtea Americanilor este fórte critică. Statele-Unite propun, ca sĕ se lase în Peking 1—2000 soldaţĭ din tóte trupele internaţionale, ér ceilalţĭ sĕ se retragă la Tien-Cin. Germania nu e învoită de loc cu planul acesta.

Cam tot acésta este şi atitudinea Engliterei. Guvernul engles n'a decis încă, însĕ din declaraţiunile bărbaţilor de stat şi ale politicianilor englesĭ apare lămurit, că Anglia e firm decisă a nu evacua Pekingul şi a-şĭ lua satisfacţiă pentru vătĕmările suferite din partea Chinei. Insuşĭ secretarul de stat indian *Hamilton* s'a pronunţat în direcţia acésta. Cu alte cuvinte Englitera este în contra Rusiei şi hotărît pe partea Germaniei.

Intr'aceea, ca sĕ revenim éråşĭ la America, „*Morning Leader*" din Londra primesce dela *Washington* o telegramă, după care guvernul Statelor-Unite pregătesce o notă către puterĭ în care declară, că Statele-Unite vor procede pe viitor *independent şi, fără considerare la atitudinea celorlalte puterĭ, va negocia separat cu China.*

*

„*Politische Correspondenz*" află din *Tokio*, că după o telegramă din Peking cu data de 1 Septemvrie, împĕratul chines se află la *Shuan-hoa-fu.* Ţinênd sémă de situaţia gravă actuală, împĕratul a dat ordin prinţului *Cing* sĕ mérgă cât mai grabnic la Peking pentru a căuta sĕ aplaneze dificultăţile. După o telegramă din Bruxella, *Li-Hung-Ciang* a rugat pe împĕrătésa şi împĕratul sĕ se reîntórcă la Peking şi prin acésta sĕ facă posibilă iniţiarea negocierilor de pace.

SCIRILE ḐILEI.

— 30 August v.

Ministrul de esterne român, d-l Al. Marghiloman a plecat alaltăerĭ séra în concediu la Carlsbad.

O nouă primejdiă pentru cassele de banĭ garantate contra spargerii. Dr. Hans Goldschmidt a ţinut, la conferinţa generală a chimiştilor germanĭ din Hanovera o prelegere asupra procedeului de a spori prin aluminiu temperaturele ridicate, şi anume: Procedura se baséză pe descoperirea lui Goldschmidt numită „Thermit", un resultant al unei composiţiuni de oxid metalic şi aluminiu, care produce repede o massă termo-fluidă de-o temperatură deosebit de ridicată. Acest Thermit turnat pe o bucată de fer o topesce, cum topesce apa fértă o grămadă de zăpadă. Decĭ, ferul şi cassele de banĭ nu mai resistă, orĭ-ce cuirasă de fer se găuresce. Diferitele esperimente au dovedit acésta în destul. Dr. Goldschmidt a arărat procedeul pe masa (de lemn) esperimentală din academia Hanoverei. Temperaturĭ mai marĭ de 3000 grade se operéză în 2—3 minute. Operaţiunea se face aşa de repede, încât borcanul rĕmâne rece, de se póte lua în mână. Prin acest procedeu se creéză o nouă ramură în sciinţă, *Aluminothermia*, însĕ şi o nouă primejdiă pentru cassele de fer, că în 2—3 minute se póte găuri cea mai tare cuirassă (tablă) de fer, în linişte şi fără cel mai mic sgomot. Acéstă nouă invenţiune stêrnì destulă grijă băncilor celor mai marĭ: ele nicĭ nu întârḑiară d'a se asigura contra furturilor prin spargere. Déră societăţile, ce se ocupă cu acest fel de asigurărĭ se găsesc în cea mai mare perplesitate prin acésta invenţiune căcĭ ele stau în present în faţa unui pericul, de care acum câte-va lunĭ nimenĭ nicĭ ideiă nu avea.

Tipografia archidiecesană din Sibiiu a împlinit în 9 Sept. n. 50 de anĭ dela inaugurarea sa. La 9 l. c. personalul tipografiei a şi serbat acest jubileu. Se scie, că la 9 Septemvrie 1850 acéstă tipografie a fost înfiinţată de metropolitul Andreiŭ br. de Şaguna din mijlócele proprii.

Trei ţĕranĭ românĭ din ţinutul Făgăraşului, în stare de ecsaltaţiă, făcură erĭ tot felul de escese în Sibiiu, după cum istorisesce „S. D. Tagblatt". In consecinţă, ei fură internaţĭ în spital din causa, că se

---

sentă totuşĭ ca scop şi caracter analogii fórte pronunţate cu Atellanele Romanilor. In jocul păpuşilor, contopit astăḑĭ cu jocul Iroḑilor, personagele farsei sunt două: paiaţa şi *unchiaşul;* mai pe sus de tóte însĕ—şi aicĭ culminéză esenţa jocului păpuşilor ca şi al Atellanelor romane, — păpuşile representă *tipurĭ sociale,* avênd ca scop sbiciuirea şi ridiculisarea anomaliilor epocei, întocmai ca şi personagele tipice ale farsei romane. Dér chiar abstrăgênd dela acéstă frapantă coincidenţă, deja faptul, că figurile tipice ale farsei românescĭ sunt numite esclusiv *păpuşĭ,* indică strînsa legătură a acestor păpuşĭ cu pappus, tipica figură a Atellanelor romane. Pappus, indicând la început o singură figură-tip al atelanei romane, s'a perpetuat şi în spectacolele poporale românescĭ. şi în forma sa diminutivală *păpuşe,* s'a generalisat ca sens, indicând acum orĭ-ce figură, vie ca şi Artificială al farselor poporale. Păpuşe—şi la acésta a contribuit fără îndoélă şi diminutivisarea, a primit cu timpul sensul de marionetă, şi de aicĭ orĭ-ce figură, înzestrată cu chipul omenesc în miniatură. O astfel de identificare, a păpuşei românescĭ cu pappus latinesc nu presentă obstacole nicĭ din punct de vedere formal limbistic.

(Va urma.) NICOLAE SULICĂ.

limbei şi culturei române §. 43, „Conv. lit." 1900, pag. 656 sq. Jocul păpuşilor e pe larg descris la D. Olănescu, Teatrul la Românĭ, Partea I pag. 18—31.

constată că starea lor compătimitóre, se atribue unei otrăvirĭ cu belladona (laur). Se crede, că nenorocițiĭ ómenĭ au fost victimele unor pungașĭ, carĭ li-au servit orĭ carĭ beuturĭ amestecate cu acéstă otravă, pentru ca să-i pótă jăfui în urmă. La unul din țĕranĭ nu s'a găsit nicĭ o lăscae, la ceilalțĭ, sume cu totul neînsemnate. (Dér poliția ce face? Red. „G.“)

Un episcop contra emigrărilor. Episcopul Vesprimului baron Carol *Hornig* a adresat o circulară preoților și învĕțătorilor din diecesa sa, prin care îi îndémnă, ca întru cât le stă în putere sĕ caute a împiedeca inclinările spre emigrărĭ, „carĭ ca *cel mai blĕstămat fruct al stăpânirei liberalismului*, de anĭ de dile încóce a început sĕ ocupe teren și în comitatul Vesprimului“. Episcopul numesce aceste inclinațiunĭ spre emigrărĭ nisce „*frigurĭ*“ bolnăviciόse în privința politică și socială. Indémnă pe cei ce „fără vina lor au ajuns la sapă de lemn“ sĕ-șĭ caute pânea „nu în streinătatea îndepărtată, ci aicĭ în patriă, unde puterea statului trebue sĕ afle mijlóce prin carĭ acéstă patriă sĕ fiă mama tuturor fiilor ei *fără deosebire de naționalitate, viață socială și — póte și religiune*“.

Fóia cehă confiscată. „Narodni Listy“ de Dumineca publicând un articul ațîțător, prin care a sbuciumat centralismul și militarismul, a fost pentru acésta confiscat.

Archiducele Otto, fratele A. S. I. Francisc Ferdinand, moștenitorul presumtiv al tronului, este cunoscut ca sportsman și acuma la alergările de cai aranjate de devisia de cavaleriă din Stetteldorf, se distinse în mod deosebit, conducĕnd în persónă trei curse de vĕnătóre trecĕnd peste 35 obstacole și străbătĕnd o distanță totală de 19 kilometri, adecă o poștă mare.

Cununiă. D-l *Dr. Eugeniu Pătăceanu* advocat în Turda, original din Copand, și D-ra *Ecaterina Mezei*, fiica d-lui Ioan Mezei din Budapesta, îșĭ anunță cununia, ce se va sĕvĕrși în 18 Septemvrie n. c. la Budapesta.

Turburărĭ în Bosnia. După cum se anunță din Viena, cu ocasia aniversării jubileului Sultanului, la Serajevo și în alte orașe ale Bosniei s'au întêmplat multe incidente tumultuóse printre Bosniecĭ. S'au făcut mai multe arestărĭ.

Amenințările anarchiștilor. O telegramă din Amsterdam anunță, că regina Wilhelmina a Olandei a primit două scrisorĭ amenințătóre din partea anarchiștilor, din care causă garda palatului a fost întărită. — Din Roma vine scirea despre un complot anarchist în contra Papei. Tot din Roma se vestesce, că anarchistul dispărut *Granotti* s'a oprit două dile la Gressoney, în Aosta, pentru a atenta la viața reginei vĕduve Margareta.

Dispăruțĭ în catacombe. Studenții, carĭ au mers la congresul catolic al studenților, ținut la Roma, visitară între altele și catacombele dela Domitilla. Dintre aceștia, doi germanĭ dela seminarul clerical din Eichstädt din Bavaria, de naționalitate americanĭ, dispărură în suterane, încât cu tóte căutările nu li-s'a mai putut da de urmă.

Marĭ catastrofe. Din Londra se telegrafézâ, că Sâmbăta trecută un vifor cumplit a bântuit în *Texas*. Din New-York se telegrafézâ, că orașul *Galveston* fù aprópe cu totul nimicit și cam 2000 de ómenĭ s'au prăpădit. Orașul, care zace pe o insulă în golful mexic, este inundat de apă adêncă de 6 urme. Orcanul progresa cu o iuțélă de 80 chilometri pe óră. Apa mării s'a revĕrsat 8 chlm. pe uscat. Mai mult ca o miie de case au fost demolate. Țermii mărilĭ sunt acoperițĭ de nenumĕrate cadavre. In port câte-va corăbii au fost înecate. Orcanul a rĕsturnat de pe șine un tren, care era pe drum între Galveston și Houston și a ținut de Sâmbătă după amiadĭ până la miedul nopții. Pagubele încă nu-s'au putut evalua până acum. Un martor ocular scrie următórele despre devastările fiorόse ale acelui orcan: Mai mult ca 4000 de case au fost rĕsturnate. In port cele mai multe corăbiĭ au naufragiat. Orașul Albin, care e la o depărtare de 200 chlm. spre nord de Galveston, orcanul l'a prefăcut formal în ruine, fiind omorîțĭ și ómenĭ fórte mulțĭ. O telegramă mai nouă din New-York anunță, că în Galveston au fost omorîțĭ 1500 ómenĭ. Pagubele se evaluézâ la 10 milióne dolarĭ.

Un bal întrerupt. „N. Pester Journal“ aduce scirea, că nu de mult locuitorii românĭ din Almagiul-mare au aranjat o representațiă teatrală de diletanțĭ, urmată de un bal. Pe când se aranjau părechile la „Cadril“, năvălì în salon un câne cu spume la gură, era turbat, și repedindu-se în tóte părțile mușcă cincĭ persóne, carĭ fură trimise a doua di la institul Pasteur din Budapesta.

Copii furațĭ. Poliția din gara de ost a Budapestei primi denunțul telegrafic dela sub-prefectul din Gödölö, că în trenul de persóne de Miskolcz avea sĕ sosésca o damă în vĕrsta aproximativ de 50 anĭ, însoțită de o fetiță de 7 anĭ și un băiat de 5 anĭ, și trebue arestată pentru-că a furat acei copii. După arestare, copiiĭ fură restituițĭ mamei lor, soția șefului de postă Hartenstein.

Duel sângeros. Din causa animosităților de partid ale studenților dela Universitatea din Budapesta, se duelară cu sabia și în condițiunĭ grele, juriștiĭ Ludwig Rády și Bela Oscar Darvay de Szentgyörgy, cu care ocasiune acest din urmă primi loviturĭ pe frunte, pept și umĕrul stâng, ér adversarul sĕu se alese numai cu tăieturĭ mai ușóre. Darvay fù transportat la familia sa din comitatul Bihorului.

Musica orășenéscă va cânta mâne sérâ Joi, la hotel „Europa“. Intrarea 60 b.

De-ale „Kulturegylet“-ului.

„Kulturegylet“-ul ardelean șĭ-a ținut Sâmbătă 8 Septemvrie n. adunarea generală în Clușiŭ, cuibul în care s'a plămădit și clocit acéstă instituțiă cu caracter agresiv de maghiarisare. Adunarea s'a ținut în marea sală a primĕriei orașului. Printre asistențĭ se aflau și episcopii Bartok (reformat) și Ferencz Iozsef (unitar), fișpanii comitatelor Bistrița-Năsĕud; și Cojocna, deputațĭ, primarĭ de ai orașelor, consilierĭ ministerialĭ, marĭ proprietarĭ etc.

Ședințele au fost deschise de președintele conte *Beldi*, fișpanul comitatului Cojocna. El constată cu bucuriă, că societatea cresce, se sporesce și se înavuțesce din an în an, și pune o deosebită îngrijire pentru constituirea de filiale în provinciă. Președintele arată, că fișpanii și viceșpanii comitatelor ardelene, precum și primarii orașelor, au fost provocațĭ sĕ-șĭ dea tóte silințele *a susține unitatea „Kulturegylet“-ului*, nelăsând a eși la suprafață alte curente de felul acesta.

S'a arătat apoi activitatea anului de gestiune: câte șcóle susține „Kulturegylet“-ul, pe câte le ajută, câte bibliotecĭ a înființat și cum guvernul a dat mii de volume și 1000 corόne pentru a lăți lectura maghiară în massele poporului. Mult se laudă comitetul central cu aceea, că până acum a înființat 333 bibliotecĭ poporale și cercurĭ de lectură, precum și 65 corurĭ poporale, așa că adĭ „Kulturegylet“-ul a ocupat terenul în mai mult de 300 comune. Ministeriul de culte și instrucțiune publică a decis sĕ ia în proprietatea statului șcóla poporală din Blașiŭ înființată de „Kulturegylet“, ér acesta va înființa în schimb un „Kisdedovo“ unguresc. „Kulturegylet“-ul a mai publicat pe cheltuéla lui cartea lui Jancso Benedek despre istoricul nisuințelor naționale române ș. a.

Venind rêndul la propunerĭ, contele Albert *Apponyi* a fost ales membru onorar pe viață, drept recunoscință a meritelor, ce și le-a câștigat pentru maghiarism. Intre hotărîrile comitetului mai este și aceea, ca „Kulturegylet“-ul sĕ sprijinéscă cestiunea înființării unui gimnasiu de stat inferior în *Abrud*.

Și din aceste scurte date se vede cum „Kulturegylet“-ul lucrézâ cu zor pentru lățirea limbei maghiare în massele poporului și pentru maghiarisare.

Din Transvaal.

Scirile cu data de 10 l. c. anunță următórele:

O telegramă din *Pretoria* spune, că generalul *Dewett* a ocupat cu 2000 de Burĭ colina din spre sud de Johannesburg. O mare armată englesă a fost trimisă în urmărirea lui. La provocarea lui Roberts de a-se preda, *Dewett* a rĕspuns în terminii următorĭ: „*Copiiĭ și nevasta mea au murit în rĕsboiŭ, și cu mĕ voiŭ lupta până la mórte*“.

*

„*Daily Mail*“ primesce din *Ficksburg* vestea, că trupele englese au evacuat *Betlehem*, *Furjesburg*, *Senegal* și *Ladybrand*, pe carĭ *Burii le-au reocupat*.

*

Din *Johannesburg* primesc foile englese scirea, că președinții *Krüger și Steyn s'au refugiat*, mergênd spre baia Delagoa.

*

„*Central News*“ are o telegramă din *Rietfontein*, după-care, prin o dibace manevră, Englesii au alungat trupele lui *Botha* de pe înălțimile din jurul Lydenburgului. Botha ar fi desperat, că a fost silit sĕ-șĭ părăséscă posițiunile, pe carĭ le credea mai tarĭ ca acelea dela Tugela.

*

Lord Roberts a dat o nouă proclamațiă poporațiunei dela rîul Oranje, pe care o avertisézâ, că pe aceia, carĭ dela începutul isbucnirei résboiului s'au luptat în continuu, îi va tracta ca pe nisce prisonierĭ, ér pe aceia, carĭ fac hatârul inimicului (Burii) séu carĭ calcă jurămêntul de supușĭ fidelĭ, îi va pedepsi cu mórte séu temniță.

Românii din Istria.

— Fine. —

E sigur că, precum în tóte dialectele așa și în cel istro-român s'au amestecat elemente eterogene, înrudite, italiene — și strĕine, slave. Dér atarĭ influențe pot schimba întru cât-va curățenia limbei, nu-i pot însĕ nimici caracterul. Cu tóte, că mai bine de cincĭ seculĭ se află Românii din Istria separațĭ de conaționalii lor, nu au șcóle, nicĭ dascălĭ, nicĭ preoți, trebue decĭ în tóte întîmplările lor și raporturile esterne sĕ se foloséscă de o limbă strĕină: atât e de mare totușĭ puterea resistenții latinității — că scheletul dialectului a rĕmas românesc, cu asemĕnare bine accentuată limbei literare române.

Că dialectul nu e așa de sĕrac în elemente proprii, o probézâ împrejurarea, că Românii din Val d'Arsa vorbesc și se înțeleg fórte ușor cu conaționalii lor de prin alte ținuturĭ ale monarchiei: ce nu le succede locuitorilor din jurul ținutului de naționalitate slavă, carĭ nu înțeleg în deajuns dialectele vorbite în provinciile croate și ca sĕ se înțelégă cu pretinșii lor conaționalĭ trebue sĕ vorbéscă italienesce. Din altă parte despre bogăția cuvintelor dialectului istro-român ne mărturisesce dicționarul acestui dialect nu de mult publicat.

Asemenea e falsă asertiunea D-rului Laginja, că Românii din Istria se folosesc de acel amestec de limbă — cum îi dice d-sa, numai când nu vreu sĕ fie înțel-șĭ; din contră, altmintrelea stă treaba, că ei folosesc între ei și în familiă, că băeții până la 7—8 anĭ nu vorbesc decât numai românesce și că multe femei nu cunosc altă limbă.

Chiar privirea esteriórâ a Românilor din Istria e cu totul deosebită de a poporațiunii încunjurătóre: de fisionomie, de port, de colorit și de tot complexul personal; se înțelege decĭ, că aparțin altei rasse. Cu tóte că-s îmbrăcațĭ simplu, totușĭ arată un spirit desvoltat, ager și viu.

Referitor la numĕrul Românilor din Istria, datele statistice cunoscute până adĭ sunt întru cât-va nesigure și fórte contradictorii. Dr. Kandler asigură, că în seculii trecuțĭ numĕrul Românilor din Istria sĕ fi fost 10.000. E probabil, că cifra acésta sĕ fi avut óre-care basă, fiind-că în câte-va locurĭ din Val d'Arsa și în alte sate ale districtului Albona, unde după amintirea bĕtrânilor noștri se vorbea românesce, nu esistă nicĭ o altă urmă a romanisațiunei. In 1846 statistica oficiala îi impune la 1555, în 1850, Miklosich are 2953, Combi are 3000, și în 1878 dicționarul cronografic italian — pe basa statisticei oficiale publicată în 1803 din partea oficiului districtual al Lloydului austriac — îi socotesce la 5000. In 1880, după Carol Czörning sunt 2121, statistica oficiala — cum a fost amintit mai sus — face sĕ apară, din resóne de oportunitate ușor de închipuit, că în Istria nu esistă Românĭ. In 1884 Dr. Lechner are 2600, și în fine în 1888 deputatul Dr. Francesco Constantini îi numĕră pe cei din Val d'Arsa la 2299.

In decursul anului 1899, un prieten al meu, student în filologiă, a vrut sĕ facă o statistică a Românilor din Val d'Arsa, numĕrându-i din casă în casă. Lucrarea sa a dat următórele resultate: Lettai 281, Gradina 256, Grobnico 224, Berdo 800, Susquevizza, Villa nova, Jessenovik 1900, la un loc 3061, între carĭ natural nu sunt cuprinșĭ cei din Jeĭănu (Jeiane).

O poporațiune de 3061 individĭ — locuitorĭ ai unui ținut restrîns – dau un contingent pentru o școlă cu mai multe clase, care apoi trebue sĕ fiă aședată la Susquevizza, care e centrul locurilor susnumite și are numĕrul mai mare de locuitorĭ.

A institui o șcólă pentru Româniĭ din Val d'Arsa se face numai de dragul legalitățiĭ; căcĭ pe basa §. 19 al legiĭ fundamentale a statului, din 21 Decemvrie 1867, și al § 1 din legea provincială din 30 Martie 1870, trebue sĕ se institue o șcólă poporală publică în tóte locurile, unde într'un ținut de o óră se află 40 băețĭ obligațĭ la șcólă.

Se va mira póte vr'unul, că am propus ca materiă obligată limba nemțéscă și cea italiană. Resóne de oportunitate m'au silit s'o fac. Legea scolară prescrie instrucțiunea altei limbĭ față de cea maternă. Acum însĕ, ca s'avem un dascăl, trebue sĕ recurgem la unul dintre învĕțătorii din Bucovina, carĭ în general nu cunosc italiana; era necesitatea decĭ sĕ stabilim ca limbă accesorie limba nemțéscă.

Cred, că și guvernul imperial, care cu tótă ocasiunea vre sĕ se arete afectuos față de pretinsele drepturĭ naționale ale Slavilor, și a dat o protejare fórte însemnată naționalității uscoace — de nouă invențiune — va recunósce dreptatea propunerii mele. (Ilaritate).

Vouĕ, onoraților colegĭ, mĕ adresez numai, căcĭ apĕr causa celei mai nobile ginți uitată într'o regiune puțin cunoscută, abandonată, părăsită de toțĭ; de o ginte, care îșĭ are împreună cu noi originea în gloriile Romei; pe care decĭ trebue sĕ o asociem avantajelor drepturilor nóstre cetățenescĭ.

Eu sunt sigur, că voi toțĭ în patriotismul vostru, din sentimentul frăției, în gândul de a lucra drept, vețĭ afla impuls sigur de a vĕ da votul propunerii mele. (Fórte bine, bravo).

Fiind deschisă discuțiunea,

D-l Gambini ass. amintesce, că propunerea nu e nouă. Cu câțĭ-va anĭ înainte a presentat'o fericitul dr. Constantini. Causa a fost dusă în sînul consiliului școlar provincial, care a trimis la fața locului o comisiune sĕ întrebe pe interesațĭ, dér aceștia până la unul — sigur silițĭ de vr'un agitator — s'au declarat, că vor o șcólă croată.

In cas, că se repetézâ causa, propune că comitetul provincial e autorisat sĕ facă o șcólă privată la Susquevizza cu limba de învĕțămênt românéscă.

Propunerea acésta a fost primită conform resoluțiunilor d-lui Scampicchio.

D. Scampicchio consimte și mulțumesce pentru sprijinul avut.

După acestea s'au primit propunerile, carĭ sună:

Dieta provincială hotăresce:

1. „Consiliul școlar provincial e invitat sĕ dispună asupra celor de lipsă, ca cât mai curênd sĕ fiă deschisă la Susquevizza Frascatti o șcólă poporală cu limba de învĕțămênt română și cu cea germană cu materiă obligată, spre păstrarea coloniei române, ce încă trăesce acolo.

2. „Comitetul provincial e invitat sĕ facă fără amânare lucrările necesare scopului“.

Așa s'a întêmplat votarea deschiderei unei șcóle române, pe séma fraților noștri din Istria.

Diverse.

Unde ai servit? Generalul Vetter avea obiceiul sĕ întrebe cu ocasiunea revistelor militare pe fiă-care oficer, de când e în armată și unde a servit? Ca comandant al armatei de Sud inspectă odată un batalion. Trecĕnd pe dinaintea frontului armatei, privirea generalului Vetter a fost atrasă de salutul unui oficer, care nu era tocmai după „vorschrift“. Generalul îl întrebă: „De când servescĭ d-ta?“

— „De șése lunĭ“.

— „Ce! De șése lunĭ și deja eștĭ locotenent? Acéstă avansare și în fața inimicului e prea repede. Ai mai servit d-ta până acum și unde?“ — „Da, escelență! Am servit la d-l *Hoffmann* în strada Vațului!“ — rĕspunse fostul calfă de prăvălia. Strictul și seriosul general n'a putut sĕ-șĭ rețină seriositatea obicĭnuită.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Dela „Tipografia A. Mureşianu“ din Braşov, se pot procura următórele cărţĭ:

Scrierĭ scolare.

Istoria pedagogiei de *V. Gr. Borgovan* O carte nouă şi de mare interes pentru toţĭ bărbaţii de şcólă. Preţul 1 fl. 50 cr. (cu posta 1 fl. 60 cr.)

Istoria Biblică pentru folosul scólelor poporalĭ din diecesa Gherlei. (Cu permisiunea superiorilor). Tipărită în 1898, Partea I (Testamentul vechiŭ) costă 25 cr., ér partea II (Testamentul nou) 20 cr. plus câte 3 cr. porto de fiă-care.

Câutul în şcóla poporală de *Iuliu Pop*, învĕţător în Năsĕud. Teoriă, praxă şi cântărĭ. Este o scriere întocmită pentru cei ce propun cântările. Preţul 30 cr. (cu posta 33 cr.)

Manual catechetic pentru primii anĭ şcolasticĭ, ca îndreptar pentru catecheţĭ, învĕţătorĭ şi părinţĭ, prelucrat de *Basiliu Raţiu*, profesor la seminariul din Blaşiu Preţul 40 cr. (cu posta 45 cr.)

„**Invĕţătură creştinéscă**“ séu ***Catechismul mare*** pentru tinerimea greco-cath. *Ediţiunea III.* (1898). Cu binecuvêntarea episcopului de odinióră al Gherlei, Ioan Alexi. Noua ediţiune a apărut cu îmbunĕtăţirĭ şi e tipărită cu ortografia cu semne. Conţine 284 pag., format 8⁰, e legată solid şi costă 80 cr. (cu posta 90 cr.)

Gramatica limbei române, pentru şcólele inferióre, prelucrată după sistemul fonetismului modern, de *Ioan Papiu.* Partea I. Etimologia. *Ediţiunea II.* Preţul 50 banĭ.

Scrierĭ economice.

Pentru economii de vite este de nepreţuit folos marele şi valorosul op **Zootechnia** séu **cultura generală şi specială a vitelor**, de *Dr. George Maior*, profesor de agricultură la şcóla superióră din Bucurescĭ. „*Zootechnia*“ este partea a treia din „*Manual de agricultură*“ al d-lui Maior, care a fost atât de călduros apreţiat din partea întregei presse române şi premiat şi din partea Academiei Române; ea cuprinde *779 pag. format mare 4⁰*, cu 225 figurĭ şi costă 8 cor. (cu posta recom. 8 cor. 50 b.)

PARTEA I. a Manualului: **Agrologia** séu „**Agricultura generală**“ 524 pag. Preţul à 5 cor., (cu posta rec. 5 cor. 50 b.)

PARTEA II. „**Fitotechnia**“ séu „**cultura specială a plantelor**“ cu 611 pag. şi 202 figurĭ. Pr. 8 cor., (cu posta rec. 8 cor. 50 b.)

„*Cartea Plugarilor*“ séu povestirĭ economice despre grădinărit, economia câmpului, crescerea vitelor“ etc. scrisă de *Ioan Georgescu.* Form. 8⁰ 90 pag. costă 25 cr. (+ 3 cr. porto).

„*Stupăritul*“, întocmit cu deosebire pentru popor, pentru începĕtorĭ şi pentru toţĭ iubitorii de acest ram al economiei, de *Const. Dimian*, preot în Breţcu. O carte de 154 pag. format mare 8⁰. Preţul 80 cr. (cu posta 85 cr.)

Cartea stuparilor sătenĭ de Romul *Simu.* Cu mai multe ilustraţiunĭ in text. Editura Reuniunei române de agricultură din comit. Sibiiului. Preţul francat 40 cr.

Grădina de legume, de *Ioan F. Negruţiu*, profesor în Blaşiŭ. Pentru poporul nostru, scrierea d-lui prof. Negruţiu, e de cel mai mare folos practic şi, pe cât scim, în literatura nóstră de dincóce e singura scriere mai bună în acéstă materia. Costă 25 cr. (plus 3 cr. porto).

Vinurĭ din póme, de *Gr. Halip.* prof. Este o carte de 96 pagine, în care se dau esplicaţii şi învĕţăturĭ amĕnunţite asupra modului, cum este a-se face tot feliul de vin şi must din felurite póme; cum este a-se manipula vinul pentru a avé gust bun etc. Preţul 20, (cu poşta 23 cr.)

Insoţirile de credit împreunate cu însoţirĭ de consum, de vêndare, de viierĭ, de lăptarĭ etc. Indreptare practică pentru înfiinţarea şi conducerea de astfel de însoţirĭ, de F. W. Raiffeinssen. *Ediţiunea a V-a.* Trad. de *Dr. A. Brote.* Editura Reuniunei rom. de agricultură din comit. Sibiiului. Conţine 227 pag. costă 80 cr. (+ porto 10).

Cursul la bursa din Viena.

Din 11 Septemb. 1900.

Renta ung. de aur 4%	10.50
Renta de coróne ung. 4%	90.50
Impr. căil. fer. ung. în aur $4^1/_2\%$	120.30
Impr. căil. fer. ung. înargint. $4^1/_2\%$	98.70
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	116.50
Bonurĭ rurale ungare 4%	90.25
Bonurĭ rurale croate-slavone	93.—
Impr. ung. cu premii	161.50
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin	141.—
Renta de argint austr.	97.70
Renta de hârtie austr.	97.30
Renta de aur austr.	116.75
Losurĭ din 1860.	132.50
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	17.05
Acţii de-ale Băncei ung. de credit	681.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	665.50
Napoleondorĭ	19.30
Mărcĭ imperiale	118.25
London vista.	$242.07^1/_2$
Paris vista	96.25
Rente de coróne austr. 4%	97.90
Note italiene	90.30

Cursul pieţei Braşov.

Din 12 Septembre 1900.

Bancnota rom.	Cump.	19.08	Vênd.	19.12
Argint român.	Cump.	18.80	Vênd.	18.90
Napoleond'orĭ.	Cump.	19.26	Vênd.	19.30
Galbenĭ	Cump.	11.30	Vênd.	11.40
Ruble Rusescĭ	Cump.	127.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	58.50	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	10.72	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.—	Vênd.	101.—

Anunţ

despre case şi locurĭ de vêndare.

Biserica română gr.-or. din Braşov-Cetate **va pune la vêndare** prin licitaţiune verbală *Marţĭ în 5 (18) Septemvre la 9 óre a. m. în Cancelaria parochială Tergul Inului nr. 5*, următórele parcele, situate la o admirabilă posiţiune, pe livada de sub Promenada de sus a Braşovului. în Gróverĭ:

1. Gróverĭ, nr. 4, 801 □ m.. casă de pétră cu 5 camere şi grădină, cu preţul 5000 fl. în sus.

2. Tot aci, nr. 3, 855 □ m., casă de lemn, cu 3 camere şi grădină, cu preţul dela 2500 fl. în sus.

3. În Bârdigasse nr. 3, în dosul celor de sus, 628 □ m., casă de lemn şi grădină, cu preţul dela 1500 fl. în sus.

4 Tot aci, nr. 4, 526 □ m., o grădină cu preţul dela 1300 fl. în sus.

Tóte aceste parţele fiind situate unele lângă altele pot forma şi un complex unitar, fórte potrivit pentru vile.

Doritoriĭ sunt rugaţĭ a se presenta în 6(19) Sept. a. c. dimpreună cu 5% din preţul cel va oferi.

1083,1—3. **Epitropia parochială.**

PUBLICAŢIUNE.

Duminecă în 16 Septemvrie n. a. c. la 12 óre din ḑi se va da în licitaţie publică minuendă — în cancelaria comunală, Tohanul vechiŭ — reparaţia şcólei nóstre comunale. Suma de esclamare este 1200—o mie două sute coróne. Se recere vadin 10%.

Condiţiunile întreprinderei se pot vedé la subscrisul preşedinte al Senatului scol. şi pentru oferenţĭ se presupun de cunoscute. Senatul şcolastic îşĭ reservă dreptul de a alege pe cel mai vrednic dintre minus oferenţĭ.

Tohanul-vechiŭ, 8 Septemvre 1900.

Moise Brumboiŭ pteot, preşedinte — 1084,1—1 — **Dumitru Pop** notar

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.